Neljapäev, 8. juuli 2021

P9_TA(2021)0361

Antarktika merekaitsealade loomine ja Lõuna-Jäämere elurikkuse kaitsmine

Euroopa Parlamendi 8. juuli 2021. aasta resolutsioon Antarktika merekaitsealade loomise ja Lõuna-Jäämere elurikkuse kaitsmise kohta (2021/2757(RSP))

(2022/C 99/24)

Euroopa Parlament,

— võttes arvesse ÜRO kestliku arengu tegevuskava aastani 2030 ja selle kestliku arengu eesmärke, eelkõige 13. ja 14. eesmärki,

— võttes arvesse ÜRO bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni,

— võttes arvesse Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni mereõiguse konventsiooni, eriti selle XII osa,

— võttes arvesse Antarktika vete elusressursside kaitse konventsiooni (CAMLRi konventsioon),

— võttes arvesse valitsustevahelise bioloogilist mitmekesisust ja ökosüsteemi teenuseid käsitleva teaduslik-poliitilise foorumi (IPBES) 31. mai 2019. aasta elurikkuse ja ökosüsteemi teenuste ülemaailmset hindamisaruannet,

— võttes arvesse valitsustevahelise kliimamuutuste rühma (IPCC) 24. septembri 2019. aasta eriaruannet ookeani ja krüosfääri kohta muutuvas kliimas ning IPCC 8. oktoobri 2018. aasta eriaruannet ülemaailmse soojenemise kohta 1,5 °C võrra,

— võttes arvesse aruannet „Mission Starfish 2030: Restore our Ocean and Waters“ (Operatsioon Meritäht 2030. Meie ookeanide ja vete taaselustamine), mille 22. septembril 2020 avaldas Euroopa Komisjoni heas seisukorras ookeanide, merede ning ranniku ja siseveekogude missiooninõukogu,

— võttes arvesse komisjoni 11. detsembri 2019. aasta teatist „Euroopa roheline kokkulepe“ (COM(2019)0640),

— võttes arvesse komisjoni 20. mai 2020. aasta teatist „ELi elurikkuse strateegia aastani 2030. Toome looduse oma ellu tagasi“ (COM(2020)0380),

— võttes arvesse president Ursula von der Leyeni 16. septembri 2020. aastal Euroopa Parlamendi täiskogu istungil peetud kõnet olukorrast Euroopa Liidus,

— võttes arvesse 9. aprillil 2019 toimunud ELi ja Hiina 21. tippkohtumisel tehtud ühisavaldust,

— võttes arvesse G7 juhtide 13. juuni 2021. aasta kommünikeed „Meie ühine tegevuskava ülemaailmseks tegevuseks parema taastumise nimel“,

— võttes arvesse ELi ja USA 15. juuni 2021. aasta tippkohtumise avaldust „Suund uuendatud Atlandi-ülesele partnerlusele“,

— võttes arvesse oma 28. novembri 2019. aasta resolutsiooni kliima- ja keskkonnaalase hädaolukorra kohta ([1]),

— võttes arvesse oma 15. jaanuari 2020. aasta resolutsiooni Euroopa rohelise kokkuleppe kohta ([2]),

— võttes arvesse oma 9. juuni 2021. aasta resolutsiooni ELi elurikkuse strateegia kohta aastani 2030 – toome looduse oma ellu tagasi ([3]),

([1]) ELT C 232, 16.6.2021, lk 28.
([2]) Vastuvõetud tekstid, P9_TA(2020)0005.
([3]) Vastuvõetud tekstid, P9_TA(2021)0277.

— võttes arvesse oma 16. jaanuari 2020. aasta resolutsiooni bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni osaliste konverentsi 15. istungjärgu (COP15) kohta ([4]),

— võttes arvesse oma 25. märtsi 2021. aasta resolutsiooni mereprügi mõju kohta kalandussektorile ([5]),

— võttes arvesse 1. detsembril 1959 allkirjastatud Antarktika lepingut,

— võttes arvesse 4. oktoobril 1991 Madridis allkirjastatud Antarktika lepingu keskkonnakaitseprotokolli (Madridi protokoll),

— võttes arvesse kodukorra artikli 132 lõiget 2,

A. arvestades, et maailmamere hea ökoloogiline seisund on ülioluline selleks, et kaitsta elurikkust ja tagada selle ökosüsteemi teenuste, nagu süsinikdioksiidi neeldamise ja hapniku tootmise järjepidevus;

B. arvestades, et Antarktika ja Lõuna-Jäämeri on koduks äärmiselt rikkalikule loodusliku taimestiku ja loomastiku ökosüsteemile, samas kui teatavad liigid on kantud Rahvusvahelise Looduskaitseliidu ohustatud või ohualtis seisundis liikide punasesse nimekirja;

C. arvestades, et maailmameri etendab kliimamuutuste leevendamisel üliolulist rolli ning on neelanud üle 90 % soojusest, mis on seotud meie süsinikdioksiidiheitega; arvestades, et ookeanid on maailma suurimad aktiivsed süsiniku sidujad, mis on sidunud üle 30 % neist heitkogustest pärinevast süsinikust ([6]);

D. arvestades, et aastatel 1989–2018 soojenes Antarktika 1,8 °C võrra, s.o kolm korda rohkem kui kogu maailm keskmiselt ([7]); arvestades, et prognooside kohaselt kahaneb Gröönimaa ja Antarktika mandrijää mass üha kiirenevas tempos kogu 21. sajandi jooksul ja ka pärast seda;

E. arvestades, et Antarktika krill ehk tavaline hiilgevähk on ülioluline toiduahela osa paljude Lõuna-Jäämere merekiskjate (pingviinid, vaalad, hülged, kalad) jaoks;

F. arvestades, et IPCC eriaruandes „The Ocean and Cryosphere in a Changing Climate“ (Ookean ja krüosfäär muutuvas kliimas) ([8]) on kirjeldatud, kuidas kliimamehhanismid sõltuvad ookeanide ja mereökosüsteemide seisundist, mida praegu mõjutavad globaalne soojenemine, reostus, merekeskkonna elurikkuse ülekasutamine, hapestumine, hapnikusisalduse vähenemine ja rannikuerosioon;

G. arvestades, et ÜRO kuulutas välja ookeaniteaduste aastakümne kestliku arengu hüvanguks (2021–2030), et edendada ookeaniteadust ja luua kollektiivseid teadmisi;

H. arvestades, et 60 aastat tagasi 23. juunil 1961 jõustunud Antarktika lepingu artiklis IX nõutakse Antarktika loodusrikkuste säilitamist ja kaitsmist; arvestades, et need jõupingutused on kindlaks määratud Madridi protokollis; arvestades, et protokollis määratletakse Antarktika kui „rahule ja teadusele pühendatud looduskaitseala“ ning sätestatakse Antarktikas toimuva tegevuse suhtes kohaldatavad aluspõhimõtted;

([4]) Vastuvõetud tekstid, P9_TA(2020)0015.

([5]) Vastuvõetud tekstid, P9_TA(2021)0096.

([6]) Bindoff, N. jt, „Observations: Oceanic Climate Change and Sea Level“, *Climate Change 2007: The Physical Science Basis. Contribution of Working Group I to the Fourth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change*, Cambridge University Press, Cambridge, UK ja New York, NY, USA, 2007. https://www.ipcc.ch/site/assets/uploads/2018/02/ar4-wg1-chapter5-1.pdf; Rhein, M. jt, „Observations: Ocean“, *Climate Change 2013: The Physical Science Basis. Contribution of Working Group I to the Fifth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change*, Cambridge University Press, Cambridge, UK ja New York, NY, USA, 2013. https://www.ipcc.ch/site/assets/uploads/2018/02/WG1AR5_Chapter03_FINAL.pdf; Cheng L. jt., 2019, „Record-Setting Ocean Warmth Continued in 2019“, *Advances in Atmospheric Sciences*, Vol. 37, veebruar 2020. https://link.springer.com/article/10.1007/s00376-020-9283-7/

([7]) Kyle R. Clem, Ryan L. Fogt, John Turner, Benjamin R. Lintner, Gareth J. Marshall, James R. Miller, James A. Renwick, „Record warming at the South Pole during the past three decades“, *Nature Climate Change*, 2020; DOI: 10.1038/s41558-020-0815-z.

([8]) *IPCC Special Report on the Ocean and Cryosphere in a Changing Climate. Summary for Policymakers*, 2019. https://www.ipcc.ch/srocc/chapter/summary-for-policymakers/

Neljapäev, 8. juuli 2021

I. arvestades, et 28. aprillil 2021. aastal ühinesid Euroopa Liidu ja selle liikmesriikide, Austraalia, Norra, Ühendkuningriigi ja Uruguay ettepanekuga luua Lõuna-Jäämerel kaks merekaitseala – Ida-Antarktikas ja Weddelli merel – toetajatena ka Ameerika Ühendriigid ja Uus-Meremaa;

J. arvestades, et Antarktika vete elusressursside kaitse komisjonis (CCAMLR) käivad läbirääkimised nende kahe uue merekaitseala loomiseks, mille kogupindala oleks ligikaudu 3 miljonit km^2; arvestades, et nende merekaitsealade heakskiitmine aitaks täita ELi ja ülemaailmselt võetud kohustusi merekeskkonna elurikkuse kaitsmisel;

K. arvestades, et merekaitsealad on oluline vahend ookeani ökosüsteemide kaitsmiseks, kuna need võivad suurendada liikide mitmekesisust ja arvukust ning samal ajal suurendada ookeani keskkonnamõjudele, sealhulgas kliimamuutustele, vastupanu võimet;

L. arvestades, et G7 juhid on teatanud, et nad toetavad täielikult CCAMLRi võetud kohustust töötada CAMLRi konventsiooni alal Lõuna-Jäämeres välja esinduslik merekaitsealade süsteem, tuginedes parimatele kättesaadavatele teadusandmetele;

M. arvestades, et EL ja USA on väljendanud täielikku pühendumust 2020. aasta järgse eduka ja ambitsioonika ülemaailmse elurikkuse raamistiku edendamisele bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni raames ning oma täielikku toetust uute merekaitsealade moodustamisele Lõuna-Jäämerel ning jätkuvale koostööle, et edendada säästvat meremajandust, säästvat kalapüüki ning ebaseadusliku, teatamata ja reguleerimata kalapüügi ennetamist;

N. arvestades, et Euroopa Parlament on väljendanud tugevat toetust ambitsioonikatele meetmetele merekeskkonna elurikkuse kaitsmiseks ja taastamiseks, eelkõige oma resolutsioonis „ELi elurikkuse strateegia kohta aastani 2030 – toome looduse oma ellu tagasi“ ning oma resolutsioonis bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni osaliste konverentsi 15. istungjärgu (COP15) kohta;

O. arvestades, et Euroopa Parlament on kutsunud komisjoni üles kaitsma ambitsioonikat rahvusvahelist mere elurikkuse haldamise mudelit, mis ületab riikide jurisdiktsiooni piire, ning tunnistama kõik mered ja ookeanid ühiseks hüveks; arvestades, et lisaks on parlament nõudnud, et EL avaldaks survet elurikkust väljaspool riiklikku jurisdiktsiooni käsitleva valitsustevahelise konverentsi järgmisel istungjärgul ambitsioonika ülemaailmse ookeanilepingu vastuvõtmiseks, et kaitsta mere elurikkust väljaspool riiklikku jurisdiktsiooni olevatel aladel kogu maailmas;

P. arvestades, et ÜROs käivad läbirääkimised rakenduskokkuleppe üle, et kaitsta mere elurikkust väljaspool riiklikku jurisdiktsiooni olevatel aladel ÜRO mereõiguse konventsiooni alusel, millega nähakse ette merekaitsealade loomine avamerel;

1. rõhutab, et Antarktika ja Lõuna-Jäämeri hõlmavad erakordselt väärtuslikke ja teaduslikult tähtsaid ökosüsteeme ja elurikkust ning et Weddelli meri on maailma ookeanivee ringluse ja kliima seisukohast keskse tähtsusega; rõhutab, kui oluline on tagada nende kiire ja tõhus kaitse;

2. väljendab täielikku toetust Euroopa Liidu ja selle liikmesriikide, Austraalia, Norra, Ühendkuningriigi, Uruguay, Ameerika Ühendriikide ja Uus-Meremaa jõupingutustele kahe uue merekaitseala loomiseks Lõuna-Jäämerel – Ida-Antarktikas ja Weddelli merel; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles intensiivistama CCAMLRi 2021. aasta koosoleku ettevalmistamiseks oma kahe- ja mitmepoolseid jõupingutusi, et tagada lähikuude jooksul toetus kõnealuste merekaitsealade loomisele, ning keskenduma eelkõige neile CCAMLRi liikmetele, kes on väljendanud merekaitsealade ettepanekutele vastuseisu;

3. tuletab meelde, et 2030. aasta elurikkuse strateegia kohaselt peaks EL kasutama kogu oma diplomaatilist mõjujõudu ja teavitusvõimekust, et aidata saavutada kokkulepet ulatuslike merekaitsealade moodustamiseks Lõuna-Jäämerel;

4. tuletab meelde, et liit on merekaitse valdkonnas võtnud kohustuse kaitsta õiguslikult vähemalt 30 % ELi merealadest, sealhulgas võtta 10 % liidu meredest range kaitse alla; tuletab meelde, et EL peaks tagama, et 2020. aasta järgne üleilmne raamistik sisaldaks ambitsioonikaid ülemaailmseid 2030. aasta eesmärke, mis oleksid kooskõlas ELi võetud kohustustega; kordab oma seisukohta, et EL peaks tegutsema ülemaailmse liidrina ja püüdma üleilmse raamistiku läbirääkimiste käigus saavutada oma eesmärkidele vastavaid või neid ületavaid kõrgeid sihte, mis peaksid hõlmama õiguslikult siduvat ülemaailmset eesmärki 2030. aastaks taastada ja kaitse alla võtta vähemalt 30 % elurikkusest; rõhutab, et kaitsealasid tuleb ka tegelikult kaitsta;

5. tuletab meelde CCAMLRi võetud kohustust luua 2012. aastaks CAMLRi konventsiooni alal esinduslik merekaitsealade süsteem, kus kaitstakse representatiivseid näidiseid mereökosüsteemidest, elurikkusest ja elupaikadest;

6. rõhutab, et Madridi protokolliga on Antarktikas keelatud maavaradega seotud tegevus, välja arvatud teadusuuringute eesmärgil; nõuab selle olulise sätte säilitamist tulevastes lepingutes;

7. juhib tähelepanu asjaolule, et Lõuna-Jäämere geograafiline eraldatus muudab seiretegevuse CAMLRi konventsiooni alal väga keeruliseks;

8. rõhutab, et üle 80 % merepõhjast on endiselt läbi uurimata ([9]) ning et on vaja täiendavaid okeanograafilisi uuringuid, eelkõige reostuse ja kliimamuutuste mõju kohta ökosüsteemidele;

9. kutsub komisjoni ja liikmesriike koos ülemaailmsete partneritega üles tugevdama merekaitsealade võrgustikku kogu maailmas, tõhustades juhtimist, paremat ruumilist planeerimist, hindamist ja jõustamist, et suurendada merekaitsealade ökoloogilist sidusust ja ühenduvust;

10. rõhutab, et ebaseaduslik, teatamata ja reguleerimata kalapüük kujutab endast märkimisväärset ohtu säästvale kalandusele ja mere ökosüsteemide vastupanuvõimele;

11. rõhutab, et turismiga tuleb Antarktikas tegeleda kestlikult; kutsub seetõttu CCAMLRi üles tagama, et turism toimuks sellele vastavalt ega kahjustaks ökosüsteemi;

12. rõhutab, et eespool nimetatud kahe uue merekaitseala loomine annaks ELi elurikkuse strateegia ülemaailmsesse mõõtmesse olulise panuse; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles kasutama nende merekaitsealade loomist lähtepositsioonina ÜRO bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni osaliste konverentsi 15. istungjärgul (COP15) Hiinas Kunmingis toimuvatel ülemaailmsetel läbirääkimistel;

13. märgib, et enam kui 3 miljonit km^2 hõlmavate merekaitsealade moodustamine Ida-Antarktikas ja Weddelli merel tekitaks ühe suurimaist merekaitsealadest ajaloos;

14. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile, komisjoni asepresidendile ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale ning CCAMLRi liikmesriikidele.

([9]) USA riiklik ookeaniteenistus, 2021: https://oceanservice.noaa.gov/facts/exploration.html